

ODPIS

Sygn. akt VIII U 6015/14

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSR del. do SO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2015 r. w Poznaniu

odwołania **P. C.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 4 sierpnia 2014r. sprostowanej postanowieniem z dnia 16 września 2014r. i uzupełnionej decyzją z dnia 16 września 2014r.

znak: (...)

w sprawie **P. C.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o odsetki

oddala odwołanie

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 sierpnia 2014 r. sprostowaną postanowieniem z dnia 16 września 2014 r. i uzupełnioną decyzją z dnia 16 września 2014 r. (**znak** (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440), po rozpoznaniu wniosku złożonego dnia 28 lipca 2014 r., odmówił P. C. prawa do wypłaty odsetek.

Uzasadniając wskazał, iż wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2014 r. wpłynął dnia 13 czerwca 2014 r. Pismami z dnia 21 lipca 2014 r. organ rentowy zwrócił się do P. C. oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy z prośbą o informację czy w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. wykonywał zatrudnienie lub pobierał zasiłki z powyższych instytucji. Ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był dzień 28 lipca 2014 r., w którym wnioskodawca złożył pismo wyjaśniające, stanowiące odpowiedź na pismo ZUS z dnia 21 lipca 2014 r. Decyzja wykonująca wyrok została wydana dnia 30 lipca 2014 r., natomiast należne wyrównanie zostało przekazane dnia 7 sierpnia 2014 r., a zatem zostały dotrzymane terminy ustawowe. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 3 września 2014 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, P. C. złożył odwołanie od powyższej decyzji.

W uzasadnieniu odwołujący podniósł, iż w piśmie z dnia 28 lipca 2014 r. zwrócił się do organu rentowego o wypłacenie odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty renty. Jako podstawę roszczenia wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. (P 11/07). Ponadto powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z 24 marca 2011 r. (I UZP 2/11). W uzasadnieniu odwołujący wskazał również, iż Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. przyznał rentę za okres od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. Natomiast żądanie odwołującego dotyczące wypłaty odsetek dotyczy okresu od złożenia wniosku w ZUS do w/w wyroku, tj. od 3 lipca 2013 r. do 5 czerwca 2014 r., oraz za okres, w którym oczekiwał na wypłatę świadczenia, tj. od 6 czerwca 2014 r. do 6 sierpnia 2014 r. Zdaniem odwołującego orzeczenie o odsetkach powinno być z urzędu umieszczane w sentencji wyroku.

Powyższe odwołanie zostało zarejestrowane pod sygnaturą akt VIII U 6015/14. /vide odwołanie k. 2-4 akt/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania. Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż ostatnią okolicznością niezbędną do dokonania wypłaty renty był dzień 28 lipca 2014 r., w którym odwołujący złożył wyjaśnienia na pismo z dnia 21 lipca 2014 r. Decyzja wykonująca wyrok Sądu Okręgowego została wydana dnia 30 lipca 2014 r., a wypłata nastąpiła dnia 7 sierpnia 2014 r., a więc w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie. /vide odpowiedź na odwołanie k. 15-16 akt/

Dnia 16 września 2014 r. organ rentowy wydał decyzję uzupełniającą decyzję z dnia 4 sierpnia 2014 r. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 17 października 2014 r. P. C. skierował do organu rentowego pismo w którym odniósł się do decyzji z dnia 16 września 2014 r., zaznaczając jednak wyraźnie, że nie kieruje do Sądu ponownego pisma (odwołania). Mimo to, organ rentowy potraktował owo pismo jako oddzielne odwołanie i w odpowiedzi na nie przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania oraz łączne rozpoznanie niniejszej sprawy ze sprawą zarejestrowaną pod sygn. VIII U 6015/14. /vide odpowiedź na odwołanie k. 4 akt VIII U 10093/14/

Zarządzeniem z dnia 17 listopada 2014 r. sprawę VIII U 10093/14 połączono ze sprawą VIII U 6015/14 celem łącznego prowadzenia i rozstrzygnięcia. /vide: zarządzenie – k. 6 akt VIII U 10093/14/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. C. urodził się dnia (...)

W okresie od 21 września 2012 r. do 31 marca 2013 r. odwołujący pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Dnia 25 lutego 2013 r. odwołujący złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Orzeczeniem z dnia 28 marca 2013 r. Lekarz Orzecznik ZUS rozpoznał zespół bólowy odcinka L-S kręgosłupa z ograniczeniem ruchomości bez deficytów neurologicznych i objawów korzeniowych oraz zaburzenia nastroju w stopniu nie upośledzającym zdolności do pracy. Lekarz orzecznik biorąc pod uwagę zaburzenia nastroju niewielkiego stopnia, bez istotnego obniżenia funkcji poznawczych, bez myśli rezygnacyjnych, myśli o treści psychotycznych, stwierdził brak uzasadnienia do orzeczenia dalszej niezdolności do pracy.

Od tego orzeczenia odwołujący wniósł sprzeciw do Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 28 maja 2013 r. stwierdziła zespół bólowy kręgosłupa L-S na podłożu zmian zwyrodnieniowych bez istotnego upośledzenia funkcji, organiczne zaburzenia nastroju oraz nadciśnienie tętnicze. Komisja stwierdziła liczne dolegliwości bez istotnych odchyżeń w badaniu przedmiotowym i badaniach dodatkowych. Nie stwierdzono również dysfunkcji organizmu powodującej niezdolności do pracy zarobkowej np. wcześniej wykonywanej.

W oparciu o powyższe orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, organ rentowy decyzją z dnia 13 czerwca 2013 r. odmówił P. C. prawa do przywrócenia renty z tytułu niezdolności do pracy.

P. C. odwołał się od decyzji z dnia 13 czerwca 2013 r. Sprawa była prowadzona pod sygn. VIII U 3363/13 W toku postępowania odwołujący przedłożył kartotekę poradni neurochirurgicznej zawierającą wpisy od 2 października 2013 r. (zespół bólowy kręgosłupa L-K, objawy korzeniowe, niedowład prawej stopy) oraz skierowania do szpitala Kliniki (...) z dnia 2 października 2013 r. (rwa kulszowa obustronna, niedowład stopy prawej).

Rozpoznając odwołanie od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. zmienił decyzję i przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 czerwca 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. Wyrok uprawomocnił się w dniu 28 czerwca 2014 r.

Dnia 13 czerwca 2014 r. do organu rentowego wpłynął odpis wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2014 r. wraz z uzasadnieniem. Wyrok ten uprawomocnił się bez zaskarżenia dnia 28 czerwca 2014 r.

Pismami z dnia 21 lipca 2014 r. organ rentowy zwrócił się do odwołującego oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w P. i Powiatowego Urzędu Pracy w P. z prośbą o wskazanie czy P. C. w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. pobierał zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek chorobowy, zasiłek z MOPS bądź wykonywał zatrudnienie.

W dniu 25 lipca 2014 r. wpłynęła odpowiedź Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w P., a w dniu 31 lipca 2014 r. organ rentowy otrzymał odpowiedź Powiatowego Urzędu Pracy.

Natomiast w dniu 28 lipca 2014 r. Zakład otrzymał odpowiedź od odwołującego. W piśmie tym odwołujący zwrócił się także o wypłatę odsetek za zwłokę od pełnej kwoty należnych mu świadczeń.

Wobec powyższego, decyzją z dnia 30 lipca 2014 r., wykonującą wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu, Zakład przyznał prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. W załączniku do decyzji wskazano, iż w dniu 7 sierpnia 2014 r. przekazane zostanie na konto w banku wyrównanie za okres od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. w kwocie 15.312,88 zł.

Natomiast decyzją z dnia 4 sierpnia 2014 r. – następnie sprostowaną postanowieniem z dnia 16 września 2014 r. i uzupełnioną decyzją z dnia 16 września 2014 r. – organ rentowy odmówił P. C. prawa do wypłaty odsetek, wskazując, iż wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2014 r. wpłynął dnia 13 czerwca 2014 r., pismami z dnia 21 lipca 2014 r. organ rentowy zwrócił się do P. C. oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy z prośbą o informację czy w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. wykonywał zatrudnienie lub pobierał zasiłki z powyższych instytucji. Ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było wpłynięcie pisma wnioskodawcy, zawierającego odpowiedź na pismo ZUS z dnia 21 lipca 2014 r. – pismo to wpłynęło dnia 28 lipca 2014 r. Decyzja wykonująca wyrok została wydana dnia 30 lipca 2014 r., natomiast należne wyrównanie zostało przekazane dnia 7 sierpnia 2014 r., a zatem zostały dotrzymane terminy ustawowe.

dowód: dokumenty w aktach rentowych ZUS; akta VIII U 3363/13

Postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2015 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza sądowego neurologa, na okoliczność tego czy Lekarze Orzecznicy ZUS oraz biegli opiniujący w sprawie VIII U 3363/13 dokonali oceny niezdolności do pracy odwołującego na podstawie tej samej dokumentacji medycznej, czy w trakcie trwania procesu dokumentacja była uzupełniana, a jeżeli tak to czy uzupełnienie było w tak istotnym zakresie, że tłumaczyło przejęcie przez biegłych w opinii wniosku o częściowej niezdolności do pracy odmiennie niż orzecznicy ZUS, a jeżeli dokumentacja nie była uzupełniana bądź była uzupełniana w nieistotnym zakresie, to czy dokonana przez Lekarza Orzecznika ZUS i Komisję Lekarską ZUS ocena zdolności do pracy ubezpieczonego znajduje uzasadnienie w dopuszczalnej interpretacji lekarskiej w wyniku badań przedmiotowych i wynikającej z dostępnej dokumentacji medycznej, czy należy ją uznać za błąd lekarski.

Biegły neurolog wskazał, iż Lekarze Orzecznicy ZUS oraz biegły opiniujący w sprawie nie dokonali oceny niezdolności do pracy według tej samej dokumentacji medycznej.

Biegły neurolog w listopadzie 2013 r. dysponował dodatkową dokumentacją – kartoteką z poradni neurochirurgicznej z dnia 2 października 2013 r. oraz skierowaniem do Kliniki (...) w celu leczenia operacyjnego kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego (planowany termin w styczniu 2014 r.). W trakcie trwania procesu dokumentacja została uzupełniona o dokumentację neurochirurgiczną, która w istotnym zakresie przyczyniła się do przyjęcia przez biegłego neurologa wniosku o częściowej niezdolności do pracy odmiennie niż orzecznicy ZUS. Dokumentacja została uzupełniona w istotnym zakresie i miała istotny wpływ na opinię biegłego neurologa, nie dysponowali nią orzecznicy ZUS w marcu 2013 r.

dowód: opinia biegłego (k. 39-40)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ZUS oraz w aktach niniejszej sprawy i aktach sygn. VIII U 3363/13. Sąd przyjął, że dokumenty stanowiące podstawę niniejszego rozstrzygnięcia są prawdziwe i wiarygodne. Nie ma bowiem żadnych podstaw do ich kwestionowania z urzędu, a żadna ze stron nie podniosła zarzutu ich nieprawdziwości.

W ocenie Sądu opinia przedstawiona przez biegłą A. G. - neurologa, została sporządzona wnikliwie i rzetelnie. Wyczerpująco i szczegółowo odpowiedziała na pytania zadane przez Sąd w postanowieniu dowodowym. Przed wydaniem opinii biegła zapoznała się z dostarczoną dokumentacją. Ponadto dysponowała wszelkimi informacjami umożliwiającymi wydanie trafnej opinii i informacje te w sposób prawidłowy wykorzystwała. Wnioski zawarte w opinii są jasne i logiczne, nie zawiera ona wewnętrznych sprzeczności, uwzględnia wszystkie istotne okoliczności sprawy. Nadto z opinii tej jasno wynika, iż biegły wydając opinię w sprawie sygn. akt VIII U 3363/13 nie dysponował taką samą dokumentacją, jak Komisja Lekarska ZUS w dniu 28 maja 2013 r. Bowiem w toku postępowania została przedłożona nowa dokumentacja – kartoteka z poradni neurochirurgicznej oraz skierowanie do Kliniki (...), która w istotnym stopniu przyczyniła się do przyjęcia przez biegłego neurologa wniosku o częściowej niezdolności do pracy, odmiennie niż orzecznicy ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Kwestią sporną było to, czy odwołującemu przysługują odsetki za opóźnienie w przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy, od daty złożenia wniosku o rentę.

Organ rentowy podnosił, iż wydanie decyzji zrealizowane zostało w terminie. Organ rentowy powołał się na przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wskazał, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było uzyskanie od odwołującego odpowiedzi na zapytanie skierowane do niego w dniu 21 lipca 2014 r. Zatem pomiędzy datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, a najbliższym terminem płatności świadczenia nie minął okres 30 dni, dlatego też zdaniem organu rentowego decyzja przyznająca rentę z tytułu niezdolności do pracy została wydana w terminie, w dniu 30 lipca 2014 r. i odsetki z tytułu opóźnienia nie przysługują.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Z kolei w myśl ust. 1a. powołanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. (ust. 2). Stosownie do ust. 3 powołanego przepisu jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

Przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5. (ust. 4). Z kolei zgodnie z ust. 5 w/w przepisu wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Natomiast zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne jest zatem ustalenie pojęcia wyjaśnienia ostatniej okoliczności oraz zakresu zastosowania art. 118 a powołanej ustawy.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. w sprawie P 11/07 (OTK –A 2007/8/97). W powyższym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał, że art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie, "wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do wydania decyzji" polegać może, między innymi, na: przedłożeniu przez wnioskodawcę brakujących dowodów lub złożeniu stosownego oświadczenia (o ile zanedbano uczynić tego we wniosku), rozstrzygnięciu (w rozmowie osobistej, telefonicznie, faksem lub w drodze korespondencji) z wnioskodawcami, pracodawcami (płatnikami składek), urzędami oraz innymi podmiotami wątpliwości powstałych przy analizie dokumentacji, zwłaszcza dotyczącej przebiegu zatrudnienia i wysokości zarobków, ocenie rozbieżności występujących w materiale dowodowym, uzyskaniu orzeczenia lekarza orzecznika w sprawach świadczeń, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji, rachunkowym wyliczeniu wysokości świadczenia (por. wyrok SN z 08.01.1991r., sygn. akt II URN 120/90 oraz K. Antonów, M. Bartnicki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2007, s. 402). Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, należy zgodzić się z twierdzeniem, że przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Organ rentowy nie powinien zatem zwlekać (nawet dążąc do korzystniejszego ustalenia uprawnień zainteresowanego) z wydaniem decyzji do czasu rozstrzygnięcia okoliczności, które mogą mieć wpływ na nieznaczne podwyższenie świadczenia (por. K. Antonów, M. Bartnicki, op.cit., s. 402). Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok SN z 25.01.2005r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308). Nadto Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w doktrynie zwraca się uwagę, że regulacja zawarta w art. 118 ust. 1a ustawy o FUS stwarza możliwość uniknięcia wypłaty odsetek przez organ rentowy w sytuacji, w której odmówi on ustalenia prawa do świadczenia (albo kwestionować będzie jego wysokość), ze względu na istnienie wątpliwości co do spełnienia przesłanek nabycia świadczenia. We wszystkich wypadkach, gdy postępowanie wyjaśniające przedłużyłoby się z przyczyn leżących po stronie organu rentowego, w jego interesie będzie wydanie decyzji odmownej i zmuszenie tym samym zainteresowanego do skierowania sprawy na drogę sądową (zob. K. Ślebzak, Prawna problematyka

odsetek za opóźnienie w ustalaniu świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, "Przełęcz Sądowy" nr 2/2006, s. 96). W związku z tym w piśmiennictwie formułuje się pogląd, że w kontekście art. 85 ust. 1 ustawy o s.u.s. sens normy wyrażonej w art. 118 ust. 1a ustawy o FUS można odczytać w następujący sposób: "Za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy" (por. K. Ślebzak, op.cit., s. 107 oraz podobnie K. Antonów, M. Bartnicki, op.cit., s. 403). Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że gdyby odrzucić taką interpretację przepisów regulujących odpowiedzialność organu rentownego, to art. 118 ust. 1a ustawy o FUS nie tylko wyłączałby odpowiedzialność organu rentownego, ale również ograniczałby konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego (art. 67 Konstytucji) w sytuacji, w której uprawniony korzystałby z prawa do rozpatrzenia sprawy przez sąd (art. 45 Konstytucji).

Ubezpieczony ponosiłby wówczas ujemne skutki (brak prawa do odsetek) z powodu złożenia odwołania od decyzji odmawiającej ustalenia prawa do świadczenia (lub zaniżającej jego wysokość), jeżeli tylko organ rentowy podniósłby, że okoliczności będące podstawą wydania decyzji były sporne (por. K. Ślebzak, op.cit., s. 107-108). W ocenie Trybunału Konstytucyjnego istotne znaczenie dla tej wykładni ma także użycie w kwestionowanym przepisie wyrazu "również". To znaczy, że dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej - byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że stosując art. 118 ust. 1a ustawy o FUS, organ rentowy za początek biegu terminu ewentualnej wypłaty odsetek przyjmuje dzień wpływu prawomocnego orzeczenia w każdym wypadku, gdy prawo do świadczenia (bądź do określonej wysokości świadczenia) zostało ustalone przez organ odwoławczy (sąd). Przy zastosowaniu takiej interpretacji zaskarżonego przepisu, można przyjąć, że art. 118 ust. 1a ustawy o FUS pośrednio wyłącza odpowiedzialność organu rentownego za popełnione błędy. Ubezpieczony w konsekwencji ponosi ujemne skutki (brak prawa do odsetek) złożenia odwołania od decyzji odmawiającej ustalenia prawa do świadczenia (lub zaniżającej jego wysokość). Organ rentowy może zatem przedłużać postępowanie sądowe bez żadnych ujemnych konsekwencji dla siebie. Skutkami tego opóźnienia jest obciążany ubezpieczony, który nie może dochodzić prawa do odsetek. Dlatego też reasumując Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w zakresie stosowania odsetek i związanych z nimi terminów, od których zależy ustalenie prawa do świadczenia (lub jego wysokości), organ rentowy i ubezpieczony powinni być traktowani jednakowo. Umożliwia to inna niż stosowana przez organ rentowy interpretacja art. 118 ust. 1a ustawy o FUS, zaprezentowana w doktrynie (por. K. Ślebzak, op.cit., s. 107), uwzględniająca kontekst normatywny art. 85 ust. 1 ustawy o s.u.s. Zgodnie z tą interpretacją, normę wyrażoną w kwestionowanym art. 118 ust. 1a ustawy o FUS należy odczytać w następujący sposób: za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie świadczenia rentowego lub emerytalnego uznaje się dzień wpływu do organu rentownego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Tę interpretację, nadającą zaskarżonemu przepisowi treść zgodną z przywołanymi wzorcami konstytucyjnymi, przyjmuje Trybunał.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego zaskarżony przepis art. 118 ust. 1a ustawy o FUS jest zgodny z Konstytucją, o ile za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu do organu rentownego prawomocnego orzeczenia sądu tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Jeżeli odpowiedzialność leży po stronie organu rentownego, termin do wydania decyzji i wypłaty świadczenia powinien być liczony od wcześniejszej daty, w której organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był wydać decyzję, a ubezpieczony powinien mieć prawo do odsetek za stosowny okres.

Warto także zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. (I UK 159/04), w którym Sąd wskazał, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że organ rentowy mógłby uwolnić się od obowiązku

wypłaty odsetek, gdyby wykazał, że opóźnienie w wypłaceniu świadczenia było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności (art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Przepis ten stanowi o okolicznościach, za które organ nie ponosi odpowiedzialności, a więc okolicznościach od niego niezależnych. Niewystarczające jest więc wykazanie wyłącznie braku winy w odmowie wypłaty świadczenia, ale konieczne jest także stwierdzenie, że po stronie organu rentowego nie występowały żadne okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność. Zdaniem Sądu Najwyższego po stronie ubezpieczonego nie występował obowiązek wykazania żadnych innych okoliczności uzasadniających jego wnioski. Dlatego, dla obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia, nie mogą mieć znaczenia okoliczności dotyczące przebiegu postępowania sądowego. W postępowaniu tym nie ustalono bowiem żadnych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyło na ubezpieczonym, a które nie były znane (nie mogły być znane) organowi rentowemu (por. uzasadnienie wyroku z dnia 27 września 2002 r., II UK 214/02, oraz wyrok z dnia 22 kwietnia 2004 r., III UA 1/04). We wskazanym wyroku z dnia 27 września 2002 r. (II UK 214/02) Sąd Najwyższy stwierdził, że organ rentowy jest obowiązany do zapłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy nie dokona wypłaty świadczeń w terminach przewidzianych w przepisach dotyczących ich przyznawania i wypłacania w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Podobnie w wyroku z dnia 7 października 2004 r. (II UK 485/03) Sąd Najwyższy stwierdził, że do przewidzianego w art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Oznacza to, że jeżeli organ rentowy wydaje bezprawną decyzję o odmowie wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem, a w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, to opóźnienie nie jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności w rozumieniu art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2009r. (I UK 345/08 LEX 551000) Sąd Najwyższy stwierdził, że organ rentowy nie ma obowiązku wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego w terminie 30 dni od wpływu prawomocnego wyroku sądu zmieniającego uprzednią decyzję tego organu odmawiającą prawa do renty, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym uzasadnione było ustaleniami, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed tym organem.

Sąd Najwyższy wskazał, iż zawarte w art. 85 ust.1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania prawa do świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że przewidziane w art. 85 ust. 1 zd. 2 ustawy systemowej wyłącznie obowiązek organu rentowego wypłaty odsetek nie jest uzależnione od wykazania, iż organ rentowy nie ponowi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie „okoliczności, za które zakład nie ponosi odpowiedzialności” jest bardziej zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia „przyczyn niezależnych od organu”, co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie świadczenia jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od Zakładu.

Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa jest popełniany wówczas, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ błędnie dokonuje interpretacji obowiązujących regulacji w przedmiotowym stanie faktycznym. W takiej sytuacji sąd nie uzupełnia ustaleń faktycznych dokonanych przez organ rentowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem oznacza, że

opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 308, czy wyrok z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 326). Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek.

Sąd Najwyższy podkreślił, iż przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Na szczególną uwagę zasługuje, fakt, że Sąd Najwyższy wskazał, iż błędy organu rentowego można podzielić na:

- błędy w wykładni lub,
- błędy w niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz,
- błędy w ustaleniach faktycznych będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych.

Dnia 25 lutego 2013 r. odwołujący wystąpił z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 13 czerwca 2013 r., organ rentowy odmówił mu przyznania prawa do renty, powołując się na orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 28 maja 2013 r., która nie stwierdziła niezdolności do pracy. Dopiero na etapie postępowania sądowego, toczącego się na skutek odwołania od decyzji z dnia 13 czerwca 2013 r., odwołujący przedłożył kartotekę z poradni neurochirurgicznej oraz skierowanie do Kliniki (...) w celu leczenia operacyjnego kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego. Powyższe dokumenty stanowiły uzupełnienie zebranego materiału dowodowego w istotnym zakresie, co przyczyniło się do przyjęcia przez biegłego neurologa, opiniującego w sprawie, do przyjęcia wniosku o częściowej niezdolności do pracy. Podkreślenia wymaga to, iż dokumentacja ta nie była znana zarówno Lekarzowi Orzecznikowi ZUS, jak i Komisji Lekarskiej ZUS.

Zatem nie można zarzucić organowi rentowemu żadnego z błędów, wskazanych przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 kwietnia 2009 r. (I UK 345/08), ponieważ organ rentowy na etapie postępowania wyjaśniającego, poprzedzającego wydanie decyzji z dnia 13 czerwca 2013 r. ustalił w sposób prawidłowy stan faktyczny, przy uwzględnieniu przedłożonej przez odwołującego dokumentacji medycznej oraz z zachowaniem dwuinstancyjnego orzekania na szczeblu ZUS.

Dopiero Sąd Okręgowy, wydając wyrok z dnia 5 czerwca 2014 r., w sprawie o sygn. akt VIII U 3363/13, dokonał prawidłowych ustaleń odnośnie stanu zdrowia odwołującego, pozwalającego na zakwalifikowanie go do osób częściowo niezdolnych do pracy, a więc przeprowadził dowód z opinii biegłego neurologa. W toku tego postępowania została również przedłożona dodatkowa dokumentacja medyczna, którą nie dysponował Lekarz Orzecznik ZUS i Komisja Lekarska ZUS. Ponadto po uprawomocnieniu wyroku z dniem 28 czerwca 2014 r. konieczne było przeprowadzenie dodatkowego postępowania wyjaśniającego z Powiatowym Urzędem Pracy w P., Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w P. oraz odwołującym w celu ustalenia czy P. C. w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. pobierał zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek chorobowy, zasiłek z MOPS bądź wykonywał zatrudnienie. W dniu 25 lipca 2014 r. wpłynęła odpowiedź Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w P., a w dniu 31 lipca 2014 r. organ rentowy otrzymał odpowiedź Powiatowego Urzędu Pracy. Natomiast w dniu 28 lipca 2014 r. Zakład otrzymał odpowiedź od odwołującego, co stanowiło ostatnią okoliczność niezbędna do wyjaśnienia sprawy.

W konsekwencji wskazać należy, iż przesłanki uzasadniające przyznanie odwołującemu renty z tytułu niezdolności do pracy zostały stwierdzone w sposób jednoznaczny dopiero w toku postępowania sądowego wraz z uzyskaną od niego odpowiedzią na zapytanie skierowane przez ZUS, co w konsekwencji powoduje, iż decyzja organu rentowego o przyznaniu świadczenia winna zapaść w terminie 30 dni od daty uzyskania odpowiedzi.

Organ rentowy uzyskał odpowiedź dnia 28 lipca 2014 r., a 30-dniowy termin na wydanie decyzji upływał dnia 28 sierpnia 2014 r., tymczasem decyzja przyznająca świadczenie została wydana dnia 30 lipca 2014 r.

Stąd roszczenie odwołującego o wypłatę odsetek od wypłaconego świadczenia rentowego jest bezpodstawne.

Skoro, więc wyniki postępowania przed Sądem potwierdziły wyniki postępowania dowodowego przed pozwanym organem rentowym, a stanowisko ubezpieczonego sprowadza się do polemiki z ustaleniami Sądu i ZUS, przy braku dowodów przeciwnych, to brak jest podstaw do uznania, że stanowisko organu rentowego było niezasadne.

Wyniki postępowania przed Sądem Okręgowym doprowadziły do analogicznych ustaleń jak te, które poczynił organ rentowy. Dlatego też Sąd Okręgowy podzielając stanowisko organu rentowego na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

/-/ Maciej Nawrocki